

A MAGYAR-HORVÁT PARTHAJÓZÁSI VÁLLALATAINK KERESKEDELME (1884–1914)

PELLES Márton

Közgazdasági elemző szakos hallgató

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

Magyarország tengeri kereskedelmének és Fiume gőzhajózási vállalatainak története

pellesmarton@gmail.com

Fiume 1776–1919 között ugyan kisebb megszakításokkal, de Magyarország része volt. Az 1867–68-as osztrák-magyar és magyar-horvát kiegyezéseket követően a jelentős magyar állami támogatással kiépülő fiumei kikötő 1913-ra Európa 10. legforgalmasabb kikötőjévé vált, megteremtve a lehetőséget egy innovatív helyi ipar létrejöttének. Az építkezéseknek és a gőzhajózás rohamos fejlődésének köszönhetően lehetőség nyílt a helyi érdekeltségű vállalkozóknak saját kereskedelmi cégek létrehozására, fejlesztésére.

Előadásomban és tanulmányomban bemutatom a kispartmenti kereskedelemre szakosodott társaságok megalakulásának és fennállásának történetét. Bemutatom, hogy az 1884-es évtől a zágrábi Schwarz Lipót, a zenggi Krajac László és a fiumei Sverljuga Mátyás piaci alapon működő helyi gazdálkodásából hogyan fejlődött ki állami támogatásokat igénybe véve az Adriai-tenger meghatározó nagyvállalata a Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részvénytársaság. A vállalkozások egyesülésének – az elmúlt százötven év magyar és olasz nyelvű szakirodalma és a vonatkozó magyar állami törvények által leírt – ismertetésén túl, bemutatom saját fiumei levéltári kutatásaim (Državni arhiv u Rijeci – Magyar Királyi Tengerészeti Hatóság iratai 1870–1918) alapján a kialakult nagyvállalat működésének nehézségeit és sikereit, a társaság hajóállományának fejlődését, valamint a vállalatvezetés és a dolgozók között meghúzódó feszültségek okait és ezek megnyilvánulásait. Elemzem a fiumei kikötőre fókuszálva a statisztikai irodalom – Magyar Statisztikai Évkönyvek (1885–1918); Fiume hajó- és áruforgalma (1906–1918) – segítségével a társaság hajó- és áruforgalmát és elhelyezem azt a forgalom alapján horizontálisan a többi államilag támogatott nagyvállalat között. Munkám során az üzleti eredmények vizsgálatával lehetőség adódik egy sikeres hajózási társaság történetének reális bemutatására az első világháború előtti időkben.

Kulcsszavak: Adriai-tenger, Fiume, gőzhajózás, kereskedelem, gazdaságtörténet